

Älykkäät ja kestävät ratkaisut kiinteistöjen energiatehokkuuteen 24.10.2025

Atte Partanen, Adaptiivinen, oppiva ja energiaviisas rakennus (ADRA)
Anttu Koskinen, Hukkalämmöt hyötykäyttöön (Hukka)
Michela Galassini, Energiaobservatorio - Rakennetun ympäristön aktiiviset energia-
asiakkaat (ENO)

Energiamarkkinat muutoksessa

Vihreä siirtymä

Kansainväliset ja kansalliset lait, regulaatiot, direktiivit, tavoitteet, suositukset

→ Energiasysteemien muutokset, energiatehokkuuden parantaminen

Energia- varmuus

Energiakriisi

Mm. käynnissä olevat sodat vaikuttavat voimakkaasti globaaleihin energiamarkkinoiden dynamiikkaan

- Vaikuttanut maailmanlaajuisiin ja eurooppalaisiin energian toimitusketjuihin
- Energian hintojen nousu
- Huoli Suomen energian toimitusvarmuudesta

Kestävyys

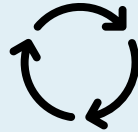
Energia trilemma

Energian kohtuuhintaisuus

Kestävät energiajärjestelmät -tutkimusryhmä

**Älykäs energiankulutus
rakennetussa
ympäristössä**

**Energiantuotanto
kestävissä
energiajärjestelmissä**

[HUKKA](#) – Hukkalämmöt
hyötykäyttöön

[Kaupunkituulivoima](#) –
käyttöönotton edellytykset ja
kannattavuus

[ADRA](#) - Adaptiivinen,
oppiva ja energiaviisas
rakennus

[Energiaobservatorio](#) –
Rakennetun ympäristön
aktiiviset energia-
asiakkaat

[EKA+](#) –
Energiapositiivisten
alueiden Kanta-Häme

[ILMARA](#) - Kanta-Hämeen
rakennetun ympäristön
sopeutuminen
ilmastonmuutokseen

Ohjelma ja aikataulu 24.10.2025

- **9.00-9.10: Tilaisuuden avaus (Kaisa Kontu)**
- **9.10-9.25: SRI – Rakennusten älykkyysindikaattori (Atte Partanen)**
  - Älykkyysindikaattori ja sääntely pähkinänkuoressa
  - Alustavia löydöksiä indikaattorista Kanta-Hämeessä
- **9.25-9.40: Hukkalämmöt - hukattu mahdollisuus? (Anttu Koskinen)**
  - Hukkalämpöjen sijainti Kanta-Hämeessä
  - Miten hukkalämpöjä voidaan hyödyntää?
  - Hukkalämpöjen hyödyntämisen rooli ilmastotoimissa
- **9.40-9.55: Energialaskurin avulla kohti päästötavoitteita ja energiatehokkuutta (Michela Galassini)**
  - Asukkaiden osallistaminen ilmastotalkoisiin; millaisia työkaluja voidaan tarjota kuntalaisille?
  - Energialaskuri apuna energiainvestointien tarkastelussa
- **9.55-10.00: Yhteenveto ja keskustelua**
- Työpaja: **10.00-10.30: Energiakarttapalvelun kehittäminen kuntien ja yritysten käyttöön (Anttu Koskinen)**

Adaptiivinen, oppiva ja energiaviisas rakennus (ADRA)

1.5.2024 – 30.9.2026

Adaptiivinen, oppiva ja energiaviisas rakennus (ADRA)

- **Osaamisen kasvattaminen:** Yritykset ja kiinteistönomistajat oppivat hyödyntämään digitalisaatiota ja automaatiota energiatehokkuuden parantamisessa.
- **Ajantasaista tietoa SRI-arvioinneista:** Saat tietoa EU-vaatimuksista ja rakennusten älyvalmiuden arvioinnista.
- **Konkreettisia ratkaisuja:** Hanke kehittää ja demonstroi energajoustavuuteen, energiatehokkuuteen ja olosuhteiden automaattiseen säätelyyn liittyviä ratkaisuja.
- **Osallistuminen kehitystyöhön ja ratkaisujen testaaminen:** Yritykset ja kunnat voivat osallistua SRI-kartoituksiin, työpajoihin ja seminaareihin sekä testata ja ottaa käyttöön hankkeessa kehitettyjä ratkaisuja omissa rakennuksissaan. Lisäksi Smart Living Lab – demoympäristössä mahdollista pilotoida omia ratkaisujaan.

Taustaa SRI:stä

- **Kehitys:** Euroopan komission esittelemä osana rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä (EPBD)
- **Tavoite:** Kannustaa älyteknologioiden käyttöönottoon rakennuksissa energiatehokkuuden ja mukavuuden parantamiseksi.
- **Säätelykonteksti:** Osa EU:n politiikka-aloitteita, joiden tavoitteena on saavuttaa ilmasto- ja energiatavoitteet.
Suunnitelmissa on, että 6/2027 alkaen pakollinen muille kuin asuinrakennuksille (LVI-järjestelmien nimellisteho >290 kW)

Mikä on rakennusten älykkyysindikaattori?

Rakennusten älykkyysindikaattori **SRI (Smart Readiness Indicator)** on EU:n kehittämä mittari

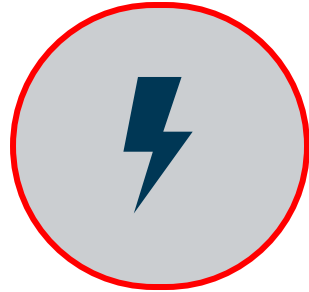
Mittari, joka arvioi rakennuksen älykkyyden tasoa – eli kuinka hyvin rakennus hyödyntää digitaalisia ja älykkäitä teknologioita energiatehokkuuden, käyttömukavuuden ja joustavuuden parantamiseen.

Arvioi

Olemassa olevien älyteknologioiden toiminnallisuutta (automaatio, optimointi, ennakointi)
Rakennuksen valmiutta integroida uusia älypalveluita
Kykyä reagoida käyttäjien tarpeisiin ja energiaverkon signaaleihin

Arviointikohteet

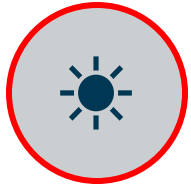
Energiatehokkuus ja
toiminnot

Sopeutuminen käyttäjiin

Sopeutuminen verkoston
tarpeisiin (Energianjousto)

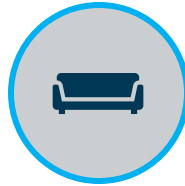
energiatehokkuus

kiinteistöhuolto &
vikojen ennakointi

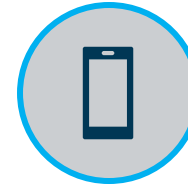
käyttömukavuus

helppous

terveys, hyvinvointi
& saavutettavuus,

käyttäjien
informointi

energiajousto & -
varastointi

Lämmitys

Kuuma käyttövesi

Viilennys

Ilmanvaihto

Valaistus

Sähkö

Sähköautojen lataus

Dynaaminen
rakennuksen vaippa

Miksi tärkeää?

- **Parantaa rakennuksen suorituskykyä:**
Mahdollistaa energiankäytön optimoinnin ja käyttäjien mukavuuden parantamisen kyvykkyyksien kautta.
- **Tukee kestävän kehityksen tavoitteita:**
Ohjaa investointeja älykkäisiin ratkaisuihin, jotka tukevat ilmasto- ja energiatavoitteita.
- **Helpottaa älykkään integraation:** Auttaa tunnistamaan rakennuksen digitaalisen kypsyyden ja ohjaa tulevien älyteknologioiden käyttöönottoa.

Miten voit osallistua?

- **SRI-arvioinnit**
  - Pilottiarviointeja eri rakennustypeille
  - Ota yhteyttä meihin, jos haluat rakennuksesi mukaan
- **Tapahtumat ja tulokset**
  - Seminaarit, työpajat, Future Living Lab -demot
  - Seuraa HAMK Techin viestintää
- **Ratkaisujen testaaminen**

Vastaa kyselyyn SRI

- Vastaa kyselyyn liittyen tietämystäsi, mieltymyksiäsi ja tarpeitasi koskien Rakennusten älyindikaattorin (Smart Readiness Indicator, SRI) arviointeja eri kiinteistötyypeille.
- Vastauksesi auttavat meitä selvittämään SRI:n tunnettavuutta Suomessa ja saamaan näkemyksiä arvioinneista ja niiden hyödyllisyydestä.
- Lisäksi kyselyn avulla kerätään tietoa eri rakennustyyppien ja käyttäjäryhmien tarpeista ja mieltymyksistä, jotta voimme kehittää räätälöityjä tietojärjestelmiä, jotka palvelevat paremmin kiinteistöjen omistajia.

HUKKA – Hukkalämmöt hyötykäyttöön

Hanke-esittely

1.10.2024-28.2.2026

Euroopan unionin
osarahoittama

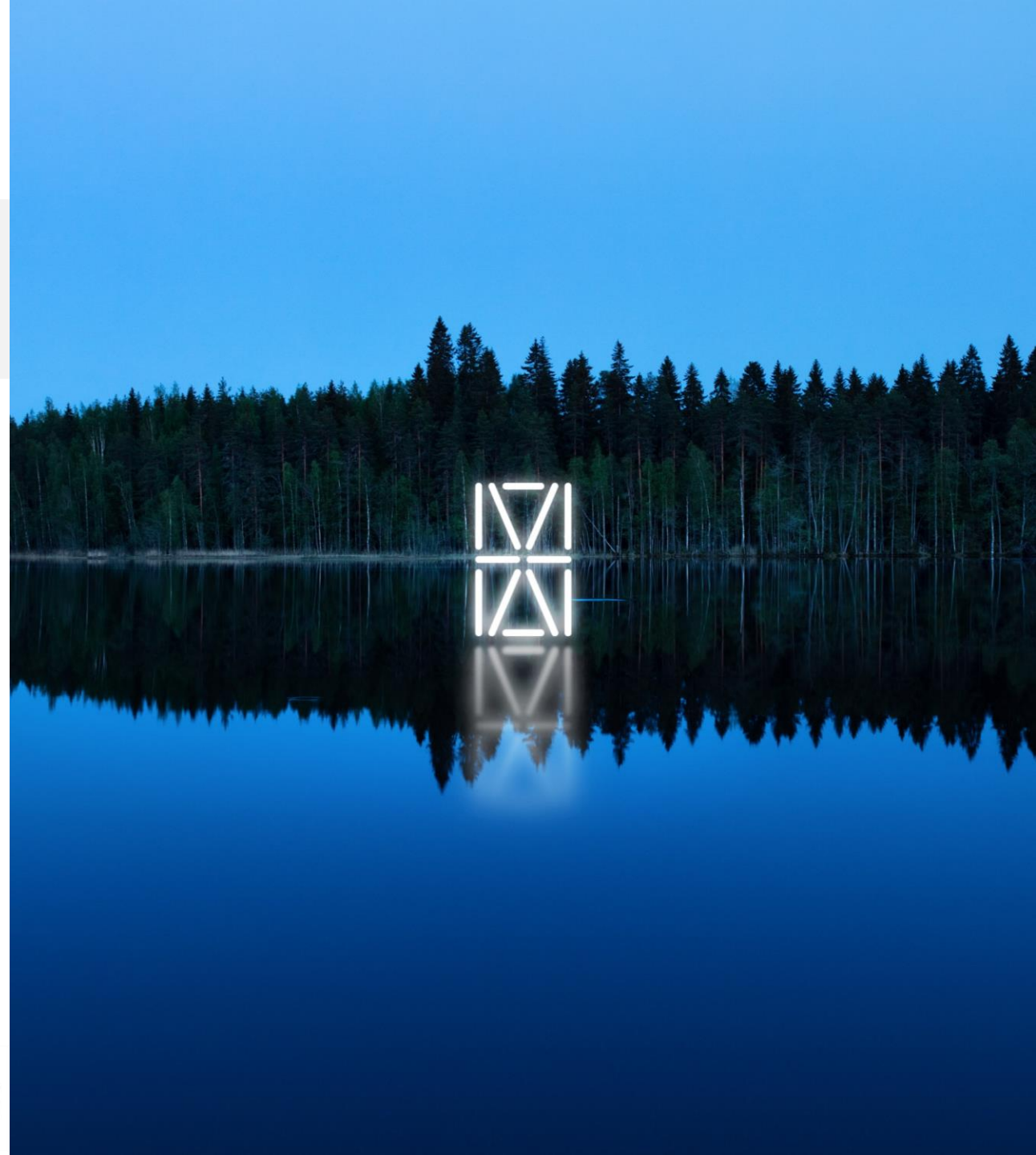
HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

HUKKA Tavoitteet

- Tavoitteet:
  - Tuottaa nykytila-analyysi hukkalämpöjen hyödyntämisestä tämänhetkisessä energiamarkkinatilanteessa.
  - Selvittää syyt hukkalämpöjen matalaan hyödyntämisasteeseen energialähteenä.
  - Kartoittaa merkittävimmät hukkalämpöjen sijainnit Kanta-Hämeessä ja tuoda ne julkisesti esiin ENO-projektissa luotuun karttapalveluun.
- Aikataulu: 1.10.2024 – 28.2.2026

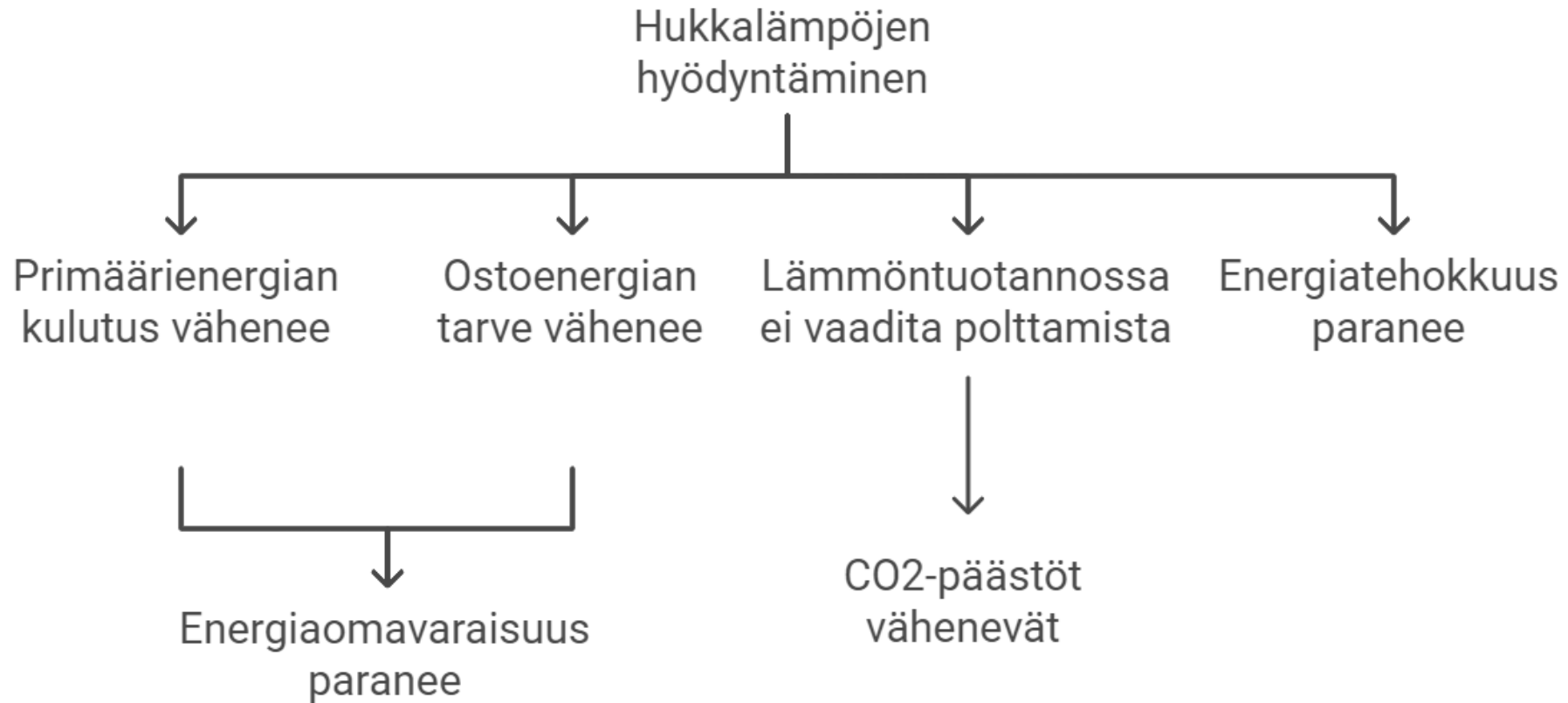
Hukkalämmön hyödyntämisen ilmastovaikutus 1/2

- Hukkalämpö on prosesseissa sivutuotteena syntyvää ylimääräistä lämpöenergiaa
  - Energian kiertotaloudesta on kyse silloin kun hukkalämpöä otetaan talteen hyödynnettäväksi
- Jopa yli puolet ihmisten tuottamasta energiasta on hukkalämpöä
- Rakennusten lämmitykseen kuluu noin neljäsosa kaikesta Suomessa kulutetusta energiasta, lisäksi esimerkiksi teollisissa prosesseissa korkeitakin hukkalämpöjä on mahdollista hyödyntää
- Sähköntuotanto on Suomessa hyvin puhdasta (95% energiateollisuuden mukaan), mutta lämpöenergiantuotannossa on suurempi dekarbonisaatiopotentiaali
  - Tilastokeskuksen mukaan energiasectori tuotti viime vuonna 69% Suomen päästöistä (ilman maankäyttösektoria LULUCF)

Hukkalämmön hyödyntämisen ilmastovaikutus 2/2

- Kaukolämmön tuotannosta merkittävä osa (80%) perustuu yhä polttamiseen, vaikka päästöt ovatkin laskeneet kovaa vauhtia siirryttäessä fossiilisista polttoaineista uusiutuviin
  - CO₂-päästöt viime vuonna 2,5 miljoona tonnia (energiateollisuuden mukaan)
  - Kaukolämpötoimijat ovat merkittävimpiä hukkalämmön hyödyntäjiä, myös Kanta-Hämeessä
  - Kaukolämmön puhdistuminen perustuu pitkälti tuotannon siirtymistä aiemmista fossiilisista energianlähteistä uusiutuviin polttoaineisiin, sähkökattiloihin ja hukkalämmön hyödyntämiseen
- Koska hukkalämpöä syntyy valtavasti, kannattaa tätä hyödyntää mieluummin kuin kaataa metsää polttoaineeksi
- Hukkalämmön hyödyntämisellä voidaan korvata sähkön käyttöä ja vapauttaa tätä potentiaalia muuhun
  - Kaukolämmön tuotannossa poltetaan runsaasti biomassaa, hakkuita voidaan vähentää tällä
  - Lisäksi Datakeskusten myötä hukkalämmön määrä Suomessa tulee kasvamaan

Hukkalämpöjen hyödyntäminen

Miten hukkalämpöä voidaan hyödyntää

- Lämmönlähteen lisäksi tarvitaan talteenottolaitteisto sekä kohde jossa lämpöä hyödynnetään
- Lämpö voidaan hyödyntää joko itse, myymällä kaukolämpöverkkoon tai sitten hyödyntämällä viereiseen kohteeseen (esim Munkkiniemen Alepa)
- Teknisiä talteenottolaitteistoja- ja tapoja on monenlaisia, kuitenkin erilaiset lämpöpumpputeknologiat kaikista yleisimpiä käytännössä
- Kaukolämpöverkkoon myyminen yleisin tapa, usein tosin verkon nielu tulee vastaan
- Lämpövarastot voivat tulevaisuudessa olla merkittävämpi tapa hyödyntämiseen, esim Vantaan Varanto tai Hyvinkään Lämpövoimalla rakenteilla

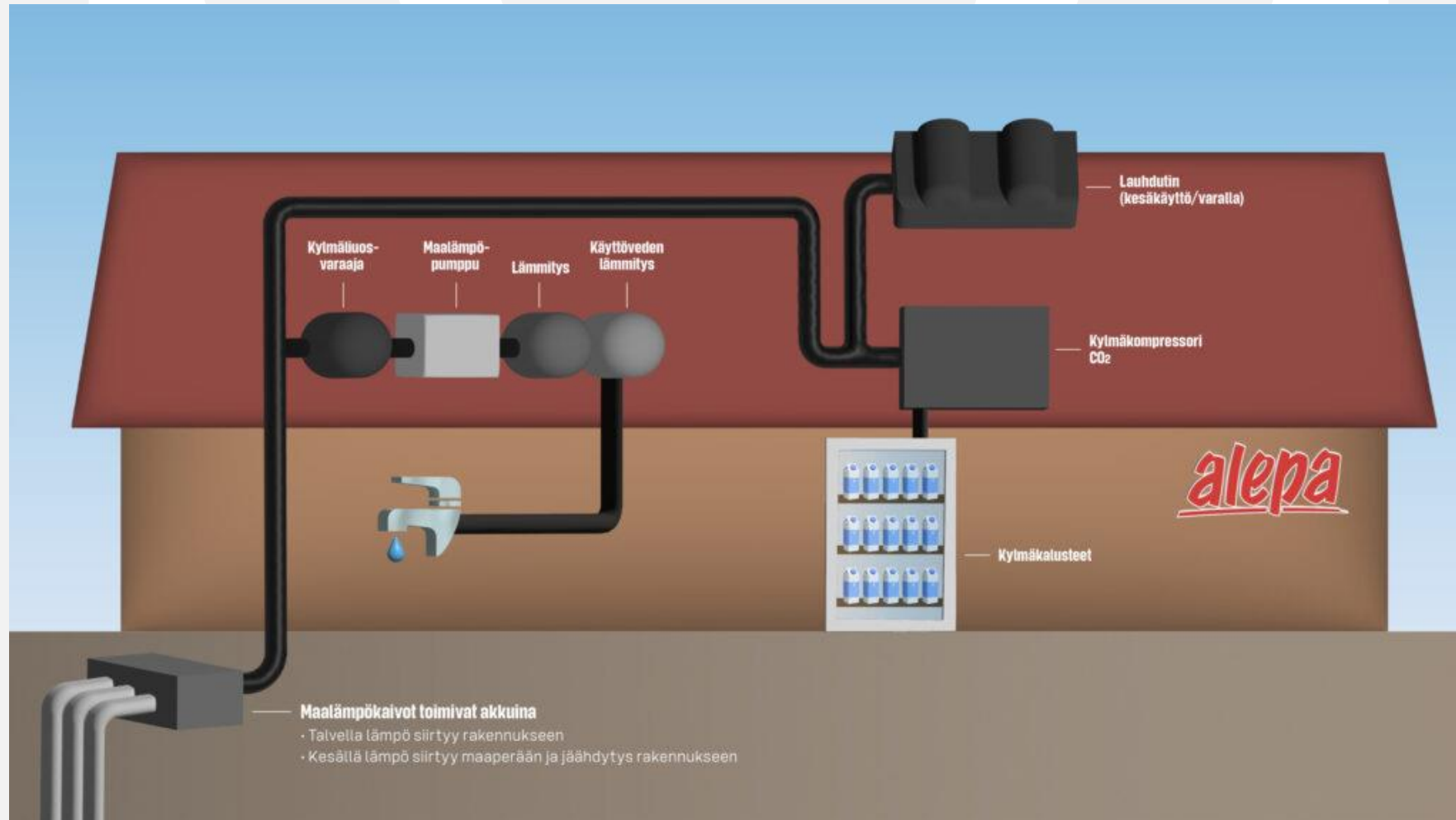

HAMK

Hämeen ammatti-
korkeakoulu

Alepa Backas

Hukkalämpöjen sijainti

- Olemme luoneet Energiaobservatorio-hankkeessa karttapalvelun, johon merkitsemme myös tärkeimmät sijainnit joissa hukkalämpöä tuotetaan Kanta-Hämeen alueella
  - Merkittävimmät teolliset, suuret prosessit
  - Uimahallit, jäähallit
  - Vesilaitokset
  - Myös vähittäiskaupassa syntyy jäähdytyslaitteiden myötä
- Karttapalvelun tarkoituksena on auttaa alueen toimijoita hyödyntämään hukkalämpöä, kun on paremmin tiedossa missä päin Kanta-Hämettä tätä syntyy
- Toimijoita kontaktoidaan yksitellen soittamalla ja heidän antamien tietojen / haastattelujen perusteella saamme tietoa myös karttapalveluun merkattavaksi

HAMK

Hämeen ammatti-
korkeakoulu

Euroopan unionin
osarahoittama

Energiaobservatorio -

Rakennetun ympäristön aktiiviset energia-asiakkaat (ENO)

Kaisa Kontu

Michela Galassini

Ona Vassallo

Anttu Koskinen

Jessi Maunula

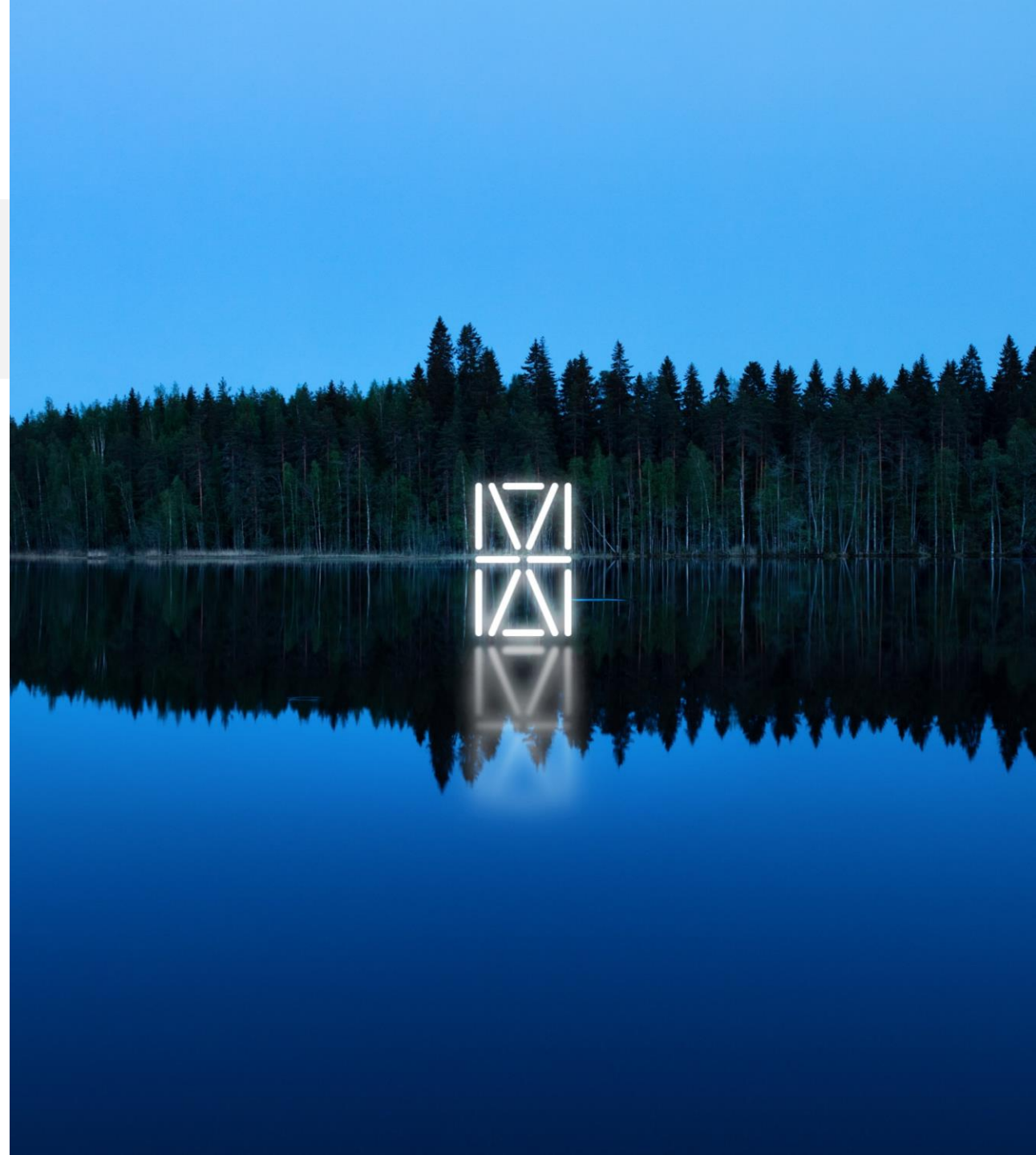
Kestävät energiajärjestelmät –tutkimusryhmä, HAMK Tech

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Energiaobservatorio Tavoitteet

- Aikataulu: 1.12.2022 – 31.12.2025
- Kehittää ja ottaa käyttöön energialaskentatyökalu energiatuotantoratkaisujen kannattavuusvertailuun.
- Perustaa ja käyttöönottaa energiatutkimus-infrastruktuurin, johon kerätään tietoa alueen rakennusten ja yritysten energian käytöstä ja tuotannosta.
- Tuottaa omavaraisuutta nostavien energian tuotantotapojen nykytila-analyysi sisältäen investointikustannukset ja käyttökustannukset eri tuotantomuodoille. Kohderyhmille on tavoitteena luoda suosituksia ja toimenpideohjeita, jotka helpottavat investointipäätösten tekoa sekä luoda kannustimia vähähiilisten ratkaisujen valintaan.

Karttapalvelu: laskentatyökalu taustalla

- Tarkastellaan kiinteistöjen energiatehokkuuden lisäämistä **energiaremonttien** kautta
  - Rakenteellisen energiatehokkuuden parantamista ja laiteinvestointeja
- Näitä on kannattava tehdä tietyssä järjestyksessä:
  1. Rakennusvaipan perusparannus → **Saadaan uusi energiantarve**
  2. Laitteiden mitoitus uuteen energiatarpeeseen → **Saadaan parempi energiantarve/E-luku**
→ **pienemmät päästöt**

HAMK

Hämeen ammatti-
korkeakoulu

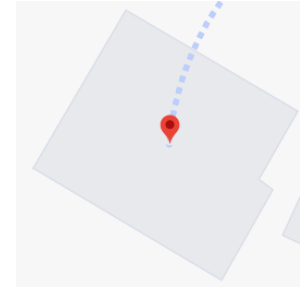
Mitä pitää huomioda ennen kuin tekee investointipäätöksen?

- Sijainti ja kiinteistön tilat
  - Esimerkiksi isot lämpöpumput vaativat teknistä tilaa, ja lämmönlähteen (ilma, maa)
- Kokonaiskustannus
- Takaisinmaksuaika
  - Meidän laskuri laskee takaisinmaksuajan investoinnin tuoman energiansäästön mukaan.
- Laina-asiat
  - Nettisivujen taustalla pyörivä laskuri laskee niin sanottua suoraa takaisinmaksuaikaa, joka **ei huomioi esimerkiksi korkoa**. Tällä on vaikutusta takaisinmaksuajan pituuteen.

Datalla laskemista

Kiinteistön perustiedot	
Säävyöhyke	2
Rakennusluvan vireiletulovuosi	1994
Mitoitusulkolämpötila	-29
Käyttötarkoitusluokka	Luokka 1)
Kerrokset	1
Kokonaisala	154
Kerrosala	154.00
Asuntojen määrä	1
Lämmöntuottojärjestelmä	Huonekohtainen sähkölämmitys
Polttoaine	Sähkö
Lämmönjakojärjestelmä	suora sähkölämmitys
Aurinkopaneelit valmiina	ei

Esimerkkirakennus, Hämäläinen omakotitalo

Hämeenlinnan kaupungilta rakennuskantadataa

- Rakennusten pinta-alat, rakennusvuodet, käyttötarkoitukset, osittain tekniikka

Markkinatutkimus laiteinvestoinneista

- Lämpöpumput, aurinkosähkö

Energian hintadataa

- Sähkö, kaukolämpö, fossiiliset polttoaineet

Säädataa

- Auringon säteilyenergia, lämpötilat

Suuri määrä vaihtoehtoja, mikä on kullekin kiinteistölle paras?

Laskennan alkutietoja:

Polttoaine	Hinta €/kWh	Lähde
Öljy	0.15	Tilastokeskus 2025, vuoden 2023 keskiarvo
Kaasu	0.07	Tilastokeskus 2025, vuoden 2023 keskiarvo
Pelletit	0.10	Tilastokeskus 2025, vuoden 2023 keskiarvo
Kaukolämpö	0.10	Tilastokeskus 2025, vuoden 2023 keskiarvo
Sähkö	0.21	Tilastokeskus 2025, vuosien 2020, 2023 ja 2024 keskiarvo

Järjestys (STM)	Laite	Remontin osuus	Hinta-arvio	Vanha E	Uusi E	STMA (s CO2 päästi)	Laiteen osuus	Remontin osuus	Vaihtokust E-lukun
Yläpohjan eristys KL	11 000	1 925	12 925	E	C	3	1663	86 %	14 %
Uudet ovet ja ylä KL	11 000	3 836	14 836	E	C	3	1644	84 %	16 %
Yläpohjan eristys IVLP	10 458	1 925	12 383	E	D	3	1276	83 %	17 %
Yläpohjan eristys MLP	12 450	1 925	14 375	E	C	3	1095	85 %	15 %
Uudet ovet ja ylä IVLP	10 458	3 836	14 294	E	C	3	1168	83 %	17 %
Uudet ovet ja ylä MLP	12 450	3 836	16 286	E	C	3	1002	85 %	15 %
Ovien parantami KL	11 000	1 911	12 911	E	C	3	1783	98 %	2 %
Uudet ikkunat ja KL	11 000	10 934	21 934	E	C	4	1504	76 %	24 %
Ovien parantami MLP	12 450	1 911	14 361	E	C	4	1164	98 %	2 %
Ovien parantami IVLP	10 458	1 911	12 369	E	D	4	1358	97 %	3 %
Uudet ikkunat KL	11 000	9 063	20 063	E	C	4	1831	84 %	16 %
Uudet ikkunat ja MLP	12 450	10 934	23 444	E	C	4	1002	75 %	25 %
Uudet ikkunat ja IVLP	10 458	10 934	21 452	E	C	4	1168	72 %	28 %
Uudet ovet ja ikl KL	11 000	10 980	21 980	E	C	4	1623	83 %	17 %
Yläpohjan eristys KL +	24 500	1 925	26 425	E	B	4	1663	88 %	12 %
Uudet ikkunat MLP	12 450	9 063	21 513	E	C	4	1083	84 %	16 %
Yläpohjan ja seili KL	11 000	13 838	24 838	E	C	4	1572	80 %	20 %
Uudet ikkunat IVLP	10 458	9 063	19 521	E	D	5	1263	81 %	19 %
Uudet ovet ja ylä KL +	24 500	3 836	28 336	E	B	5	1644	87 %	13 %
Uudet ovet ja ikl MLP	12 450	10 980	23 430	E	C	5	1072	82 %	18 %
IKK+YP+OVI KL	11 000	12 905	23 905	E	C	5	1644	84 %	16 %
Uudet ovet ja ylä MLP	25 950	3 836	29 786	E	B	5	721	87 %	13 %
Yläpohjan eristys MLP	25 950	1 925	27 875	E	B	5	813	88 %	12 %
IKK+US+OVI KL	11 000	22 833	33 833	E	C	5	1394	71 %	29 %
Uudet ovet ja ikl IVLP	10 458	10 980	21 438	E	D	5	1250	80 %	20 %
Yläpohjan ja seili MLP	12 450	13 838	26 288	E	C	5	1042	79 %	21 %
Uudet ikkunat ja KL +	24 500	10 934	35 434	E	B	5	1504	79 %	21 %
Uudet ovet ja ylä IVLP	23 958	3 836	27 794	E	B	5	874	86 %	14 %
IKK+YP+US KL	11 000	22 907	33 907	E	C	5	1413	72 %	28 %
Seinien eristämär KL	11 000	11 913	22 913	E	C	5	1711	90 %	10 %
Yläpohjan eristys IVLP	23 958	1 925	25 883	E	C	5	982	87 %	13 %
Yläpohjan ja seili IVLP	10 458	13 838	24 296	E	C	5	1215	76 %	24 %
Ovien parantami KL +	24 500	1 911	26 411	E	B	5	1783	98 %	2 %
IKK+YP+OVI MLP	12 450	12 905	25 355	E	C	5	1083	84 %	16 %
Uudet ovet ja se KL	11 000	13 824	24 824	E	C	5	1692	88 %	12 %
IKK+US+OVI MLP	12 450	22 833	35 343	E	B	5	938	69 %	31 %
Uudet ikkunat ja MLP	25 950	10 934	36 944	E	B	5	721	78 %	22 %
Uudet ikkunat KL +	24 500	9 063	33 563	E	B	5	1831	87 %	13 %
IKK+YP+US MLP	12 450	22 907	35 357	E	B	5	949	70 %	30 %
IKK+US+OVI IVLP	10 458	22 833	33 351	E	C	6	1094	67 %	33 %
IKK+YP+OVI IVLP	10 458	12 905	23 363	E	D	6	1263	81 %	19 %
Seinien eristämär MLP	12 450	11 913	24 363	E	C	6	1122	90 %	10 %
Uudet ikkunat ja KL	11 000	20 982	31 982	E	C	6	1552	78 %	22 %
Uudet ikkunat ja IVLP	23 958	10 934	34 952	E	B	6	874	76 %	24 %
IKK+YP+US IVLP	10 458	22 907	33 365	E	C	6	1107	67 %	33 %
Uudet ovet ja ikl KL +	24 500	10 980	35 480	E	B	6	1623	86 %	14 %
Ovien parantami MLP	25 950	1 911	27 861	E	B	6	883	98 %	2 %
Yläpohjan ja seili KL +	24 500	13 838	38 338	E	B	6	1572	83 %	17 %
Uudet ovet ja se MLP	12 450	13 824	26 274	E	C	6	1111	88 %	12 %
IKK+US+OVI KL +	24 500	22 833	47 333	E	B	6	1394	75 %	25 %
Uudet ikkunat MLP	25 950	9 063	35 013	E	B	6	801	87 %	13 %
Seinien eristämär IVLP	10 458	11 913	22 371	E	D	6	1309	88 %	12 %
IKK+YP+US KL +	24 500	22 907	47 407	E	B	6	1413	75 %	25 %
Uudet ikkunat ja MLP	12 450	20 982	33 432	E	C	6	1030	77 %	23 %
IKK+YP+OVI KL +	24 500	12 905	37 405	E	B	6	1644	87 %	13 %
Ovien parantami IVLP	23 958	1 911	25 869	E	C	6	1063	98 %	2 %
Uudet ovet ja ikl MLP	25 950	10 980	36 930	E	B	6	790	85 %	15 %
Yläpohjan ja seili MLP	25 950	13 838	39 788	E	B	6	760	82 %	18 %
Uudet ovet ja se IVLP	10 458	13 824	24 282	E	D	6	1296	86 %	14 %
Uudet ikkunat IVLP	23 958	9 063	33 021	E	C	6	969	85 %	15 %
Uudet ikkunat ja IVLP	10 458	20 982	31 440	E	C	6	1201	75 %	25 %
IKK+US+OVI MLP	25 950	22 833	48 843	E	B	6	657	73 %	27 %
Uudet ovet ja ikl IVLP	23 958	10 980	34 938	E	B	6	955	84 %	16 %
Seinien eristämär KL +	24 500	11 913	36 413	E	B	6	1711	92 %	8 %
Yläpohjan ja seili IVLP	23 958	13 838	37 796	E	B	7	921	80 %	20 %
IKK+YP+US MLP	25 950	22 907	48 857	E	B	7	668	74 %	26 %
IKK+US+OVI 'LP +	23 958	22 833	46 851	E	B	7	800	71 %	29 %
Uudet ovet ja seil + A	24 500	13 824	38 324	E	B	7	1692	91 %	9 %
IKK+YP+OVI ILP +	25 950	12 905	38 855	E	B	7	802	87 %	13 %
Uudet ikkunat ja il + A	24 500	20 982	45 482	E	B	7	1552	82 %	18 %
IKK+YP+US 'LP +	23 958	22 907	46 865	E	B	7	813	72 %	28 %
IKK+YP+OVI 'LP +	23 958	12 905	36 863	E	C	7	969	85 %	15 %

Huomioita laskennasta:

- Laskenta on yhtä tarkkaa kuin rakennuskantadata
- Kaukolämmityksen valitseminen pienentää E-lukua kyllä, mutta ei välttämättä pienennä CO₂ –päästöjä yhtä paljon, kuin maalämpöpumppuvalinta
- KL vs MLP investoinneissa puhutaan yleensä muustakin kuin hinnasta; voi miettiä, **kumpi on helpoin järjestelmä**

Järjestys (STMA)	Laite	Hinta	Uusi E-luku	STMA	CO ₂
Yläpohjan eristäminen	KL + AS	15 875	C	4	1 611
Uudet ovet ja yläpohjan parantaminen	KL + AS	17 761	C	5	1 592
Uudet ovet ja yläpohjan parantaminen	MLP + AS	21 634	B	5	746
Ovien parantaminen	KL	12 886	C	5	1 727
Uudet ikkunat ja yläpohjan eristäminen	KL	21 825	C	5	1 454
Yläpohjan eristäminen	MLP + AS	19 748	B	5	858
Uudet ikkunat ja yläpohjan eristäminen	KL + AS	24 825	C	5	1 454
Uudet ovet ja yläpohjan parantaminen	IVLP + AS	15 211	C	5	1 209
Ovien parantaminen	KL + AS	15 886	C	5	1 727
Uudet ikkunat ja yläpohjan eristäminen	MLP + AS	27 699	B	5	746
Uudet ikkunat	KL	19 950	C	6	1 822
Yläpohjan eristäminen	IVLP + AS	13 325	D	6	1 340
Uudet ovet ja yläpohjan parantaminen	IVLP	15 211	D	6	1 302
Uudet ovet ja ikkunat	KL	21 837	C	6	1 570
Uudet ikkunat	KL + AS	22 950	C	6	1 822
Yläpohjan ja seinien eristäminen	KL	23 849	C	6	1 527
Uudet ikkunat ja yläpohjan eristäminen	IVLP + AS	21 275	C	6	1 209
Uudet ovet ja ikkunat	KL + AS	24 837	C	6	1 570

Julkaisut

- [Energiaobservatorio](#) –hankkeen sivuilta
- Blogitekstit sekä artikkelit

3.12 viimeinen hankkeen webinaari

JULKAISUT JA ARTIKKELIT

Blogitekstit:

- [Lämmitystavan valinta kiinteistöön](#)
- [Tehokkaampaa energianhallintaa vihreällä koodauksella](#)
- [Energiayhteisöt kehityksen keskiössä](#)
- [Rakennuksen energiasimulointi](#)

Artikkelit:

- [Mihin energiaan kiinteistön omistajan kannattaa investoida?](#)
- [Energiatehokkuuden keinot aktiiviselle energia-asiakkaalle](#)
- [Sähkön kysyntäjouston ja kaksisuuntaisen järjestelmän rooli energiatehokkuuden saavuttamisessa](#)
- [Energiatehokkuutta ja lisätuloja kansalaisille reservimarkkinoilta](#)
- [Energiainvestointien salaisuudet: kuinka laskenta ratkaisee investoinnin kannattavuuden](#)

Rakenteellisen energiatehokkuuden parantaminen -artikkelisarja:

- [Energiatehokkuuden parantaminen – tapaus omakotitalo](#)
- [Energiatehokkuuden parantaminen – tapaus rivitalo](#)
- [Passiiviset viilennyskeinot – tapaus kerrostalo](#)

Haastattelut

- [OP Media: Omistatko 90-luvun talon? Valmistaudu näihin remontteihin](#)

Toimenpide-ehdotukset:

- [Aktiivisen energia-asiakkaan energiantuotantokeinot](#)

Kiitos osallistumisesta!

Yhteystiedot

Kaisa Kontu

Principal Research
Scientist

kaisa.kontu@hamk.fi

[+358504430580](tel:+358504430580)

Anttu Koskinen

Projektiasiantuntija

anttu.koskinen@hamk.fi

[+358503201776](tel:+358503201776)

Michela Galassini

Projekti-insinööri

michela.galassini@hamk.fi

[+358503304284](tel:+358503304284)

Henna Altomaa

Projektikoordinaattori

henna.altomaa@hamk.fi

[+358503029678](tel:+358503029678)

Atte Partanen

Ratkaisuasiantuntija

atte.partanen@hamk.fi

[+358505131168](tel:+358505131168)